

יהודי אתיופיה עולים לארץ ישראל

מערך שיעור

מידע למורים

בתחילת השיעור נבדוק מה יודעים התלמידים על מוצאם של יהודי אתיופיה, ההיסטוריה שלהם, שאיפותיהם וקליטתם. נציג את ניסיון עליית יהודי אתיופיה במאה ה-19 שנכשל, ונשלח אותם לחקור את המאבק לעלייה ושני המבצעים שהתרחשו במאה ה-20. התלמידים יידרשו להציג את העליות על פני ציר זמן מתוקשב, timetoast, ולהוסיף תמונות וסרטונים מתאימים. לסיכום יתבקשו התלמידים לנסח בכתב את הנלמד בשיעור מבחינה ערכית ותוכנית בעזרת הכלי Mentimeter.	תיאור קצר של השיעור
כתה יא <u>תכנית הלימודים בהיסטוריה ממלכתית:</u> בונים את מדינת ישראל במזה"ת, נושא 3, ב: גלי העלייה למדינת ישראל בשלושים השנים האחרונות של המאה ה-20. <u>תכנית הלימודים בהיסטוריה חמ"ד:</u> היישוב היהודי בא"י בשלהי המאה ה-19 ובראשית המאה ה-20 עד תום מלחמת העולם הראשונה, מצעד יהודי אתיופיה לא"י, 1862. מומלץ ללמד לקראת חג הסיגד, שחל בכ"ט בחשוון, או לקראת יום הזיכרון לעולי אתיופיה שנספו בדרכם לישראל, שחל בכ"ח באייר.	קהל יעד ונושא בתכנית הלימודים
• הצילו את יהודי אתיופיה כרזה 1981 • רבים מתו בדרך ואני הגעתי, מבצע משה, מעריב 1986 • לוח שנה: עליית יהודי אתיופיה, אל על, תשנ"א	פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם
שני שיעורים	אורך הפעילות
• המסע לעבר ארץ ישראל: סיפורו של אבא מהרי, מאמר מאת שושנה בן דור, אתר יד בן צבי. • קהילת יהודי אתיופיה ביתא ישראל, מתוך: מסמך המונחים לתלמידי כיתה י תשע"ז, אתר מפמ"ר היסטוריה בחמ"ד, עמ' 2. • ההיסטוריה של יהודי אתיופיה, אתר האגודה הישראלית למען יהודי אתיופיה. • פרדה יזו אקלום: האיש שלנו בסודן, אתר הספרייה הלאומית	חומר רקע למורה

• כיתה מאובזרת במחשבים ובציוד הקרנה. • קריאה של חומר הרקע והכנת <u>מפת המסע של אבא מהרי</u> להקרנה בשיעור. • היכרות מוקדמת של המורה עם הכלי <u>timetoast</u> והדרכת התלמידים לעבודה בכלי זה. • להכנת ציר הזמן בכלי timetoast ניתן להיעזר במדריכים של <u>משרד החינוך</u> או של <u>מט"ח</u>. • היכרות מוקדמת של המורה עם הכלי <u>Mentimeter</u>, הכנת שאלה באתר ושמירת קוד השאלה.	ציוד והכנות מוקדמות
דף עבודה	קבצים נוספים

מהלך השיעור

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
<u>הקרינו את המקור לוח שנה: עליית יהודי אתיופיה, אל על, תשנ"א</u> הסבירו כי מדובר בדף מלוח שנה של חברת אל על, שכותרתו "הצעד הראשון בעלייה לישראל". בדפים אחרים בלוח מתוארות עליות ממקומות אחרים בעולם. <i>מידע למורה: על הדף בלוח השנה מופיע כיתוב. תמלול של הכיתוב תוכל למצוא במידע 'על הפריט' המופיע מתחת ללוח השנה.</i> ענו על השאלות הבאות: • אילו פרטים אתם רואים בתמונה? (דמויות, כיתוב, צבע, הדגשה, גודל, קומפוזיציה (ארגון הפרטים בתמונה), אביזרים, הבעות פנים). • מה משמעותם של פרטים אלו? מה רצו מעצבי הדף לומר על העלייה מאתיופיה? על פי הכיתוב: • מה הקשר שבין מלכת שבא ליהודי אתיופיה? • מדוע יהודי אתיופיה מכונים "השבט הנידח"? • מה אתם יודעים על הקשר של יהודי אתיופיה לציון? • לדעתכם, מדוע הוציאה חברת אל על לוח שנה לכבוד העליות ארצה? ספרו לתלמידים כי ישנן כמה גרסאות בנוגע למוצאם של יהודי אתיופיה, וכי יהודי אתיופיה, המכונים "ביתא ישראל", היו מנותקים מן העולם היהודי במשך אלפי שנים. הם מסרו את נפשם על שמירת המסורת היהודית, ושאפו לשוב לציון. הציגו בפני התלמידים את נושא השיעור: עליות יהודי אתיופיה לארץ ישראל.	פתיחה במליאה

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
הקניית ידע במליאה: הציגו בפני התלמידים את מפת אתיופיה והדרכים ממנה לארץ ישראל, בעזרת מפות גוגל או כל מפה אחרת. ספרו לתלמידים בקצרה על מסעו של אבא מהרי (ראו עמ' 2 במסמך) והציגו את המסלול שבו עברו אבא מהרי וקבוצתו בעזרת המפה המופיעה בעמ' 13 במאמר המסע לעבר ארץ ישראל: סיפורו של אבא מהרי. שאלו את התלמידים כיצד, לדעתם, כישלון מסע כזה אמור להשפיע על הקהילה ועל הרצון לעלייה. דף עבודה בזוגות: כל זוג מקבל דף עבודה לניתוח שני מקורות: הצילו את יהודי אתיופיה וכתבה על מבצע משה, "רבים מתו בדרך ואני הגעתי" וכן משימת צפייה בסרטון על מבצע שלמה. דיון במליאה: חזרו עם התלמידים על התשובות לדף העבודה. בררו עם התלמידים לדעתם, האם המחאה המופיעה במסמך "הצילו את יהודי אתיופיה" השפיעה על הממשלה? בקשו מהם לנמק את דעתם. הכנת ציר זמן בקבוצות: חלקו את הכיתה לקבוצות. הציגו בפני התלמידים את הכלי timetoast ובקשו מהם: להכין "תעודת זהות" עבור כל אחד משלושת המסעות שהוצגו בשיעור – מסעו של אבא מהרי, מבצע משה ומבצע שלמה – ולבחור תמונות וסרטונים מתאימים. להציב את האירועים, את "תעודות הזהות" ואת הקישורים לתמונות ולסרטונים על ציר הזמן שייצרו בכלי timetoast. להכנת ציר הזמן, היעזרו במדריכים של משרד החינוך או של מט"ח. הפנו את תשומת לבם של התלמידים לכך שיש לשמור על זכויות היוצרים על פי רישיון השימוש בתמונה.	גוף השיעור
הציגו בפני התלמידים שוב את הכיתוב על לוח השנה, ובקשו מהם	סיכום

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
לענות במחברותיהם על אחת מן השאלות הבאות. "מארץ מלכת שבא / חוזר השבט הנידח / יד אל יד מושיטים כאן אח אל אח / מאלפי שנות גלות, מבית חרב / אל ארץ ציון האחת / החוגגת תמיד בלב". • כיצד התבטאו משפטים אלו בשיעור? • כיצד השפיע המסע שנכשל בסוף המאה ה-19 על העליות העתידות? • מה למדתם על עדת ביתא ישראל, על הערכים שלהם, תכונותיהם והקשר שלהם לציון? לחלופין, בחרו אחת מן השאלות וצרו שאלת סקר באתר Mentimeter. בקביעת ההגדרות לשאלה, עבור סגנון השאלה בחרו באפשרות open ended, ועבור אופן הצגת התוצאה בחרו ב-grid. מסרו לתלמידים את כתובת האתר והקוד לשאלה שיצרתם. בקשו מן התלמידים לענות על השאלה באמצעות הטלפונים החכמים. תשובותיהם יהיו בסיס לדיון המסכם. <i>מידע למורה: "הניסיון הכושל (של אבא מהרי) והכמיהה להגשמה הפכו להיות נכס רוחני שהועבר מדור לדור... הם לא זכו להגיע. בזכותם אנחנו הגענו" (מתוך המאמר של שושנה בן דור). מסר זה בא לידי ביטוי גם בכרזה "ננסה להשלים את אותה עלייה שלא הוגשמה". ציר הזמן משקף את הזמן הרב שעבר מאז המסע שנכשל ועד לעלייה משמעותית של יהודי אתיופיה לארץ ישראל. בכך באים לידי ביטוי הנחישות, האמונה, העקשנות, מסירות הנפש והנכונות להתמודד עם אתגרים קשים מנשוא של עדת ביתא ישראל. ההיכרות עם הקשיים שעברו באתיופיה ובדרך לציון ועם התכונות והערכים שליוו אותם באה ליצור אמפתיה כלפי עדה זו ויכולה לתרום גם לחיזוק הזהות האישית של התלמיד בהתמודדותו עם קשיים ואתגרים בחייו.</i>	